

بررسی نقش احزاب در ۴ دوره قانون اساسی ایران

حزب‌گریزی از مشروطه تا به امروز

پارلمان ایران

دکتر نعمت احمدی، استاد تاریخ و حقوق، در گفت‌وگو با «شرق» با بیان اینکه «تاریخ ایران از زمان مشروطه تا امروز چهار قانون اساسی به خود دیده است»، توضیح داد: در هر چهار قانون اساسی، دل به احزاب بسته‌ایم و احزاب فراگیر هم شکل گرفته‌اند؛ اما مشکل در حزب‌ستیزی در بخش‌هایی از جامعه ماست». او ادامه داد: با مشروطه احزاب قدرتمندی شکل گرفتند و اهداف مشروطه‌خواهان مهار قدرت و ادامه حیات مشروطه بود تا به اصطلاح با استعمار و حضور غرب و قدرت‌های بین‌المللی مقابله و آنها را محدود کنند. از این طریق، مجلس را تشکیل دادند تا قوانین بگذارند و کارها و تصمیم‌گیری‌ها را با انجمن‌های ایالتی و ولایتی تقسیم کنند و به تمرکز قدرت در مرکز کاهش دهند. این جریان ادامه داشت تا اینکه محمدعلی‌شاه مجلس را به توپ بست و شرایط درگون شد.

این استاد تاریخ سیاسی ایران به مرور روند شکل‌گیری احزاب در ایران پرداخت و گفت: بعد از استبداد صغیر و مشروطه دوم، در نهایت بر اثر رخدادهای مختلف سیاسی از سال ۱۲۸۵ تا سوم اسفند ۱۲۹۹، هرج‌ومرج در جامعه ایران حاکم شد و تا زمان رضاشاه نامانی ادامه داشت. رضاشاه نیز به بهانه بازگرداندن امنیت، نمادهای مشروطه را تکتک از بین برد. او احزاب، روزنامه‌ها، متجددان و روشنفکران را قلع‌وقمع کرد. او که در ابتدا اطرافش عبدالحسین تیمورتاش، مشیرالدوله پیرنیا و فروغی قرار داشتند، با حذف این افراد، به سمت استبداد بزرگتری حرکت کرد. احمدی ادامه داد: در شهرویر ۱۳۲۰ و با اشغال ایران، یک جریان باز سیاسی مانند

سیلی خروشان وارد کشور می‌شود و احزاب جان می‌گیرند و جریان ضداستعماری از سوی روشنفکران مجدد قوت می‌گیرد تا مرداد ۱۳۳۲ که چنان نامانی‌ای حاکم می‌شود که مردم امنیت اقتصادی، اجتماعی و قضائی خود را از دست‌رفته می‌بینند. مرحوم مصدق بسیار تلاش می‌کند دخل‌وخرج را به شکلی متعادل در بودجه قرار دهد؛ اما برای اولین بار ما تحریم نفتی می‌شویم و فقط یک کشتی زاپنی از ما نفت می‌خرد که حرکت این کشتی میان ایران و ژاپن در تاریخ ماندگار شده است.

ابین حقوق‌دان با بیان این جمله که «تا پایان جنگ دوم جهانی این فضای ناامنی همچنان ادامه دارد» ادامه داد: پس از اتمام جنگ، ارتش بریتانیا و آمریکا طبق توافق با دولت ایران کشور را ترک کردند ولی نیروهای نظامی ارتش سرخ شوروی، همچنان در ایران باقی ماندند و اگر نقش آفرینی قوام‌السلطنه با تکیه بر حزب قدرتمند دموکرات خود در مجلس نبود

همچنان به اشغال خود ادامه می‌دادند.

قدرت فعالیت حزبی نمایندگان مجلس را در این دوره خاص به خوبی می‌توان دید. قوام با بازی سیاسی با شوروی با تکیه بر قدرت خود در مجلس که اکثریت آن را حزب خودش تشکیل داده بودند، موجبات تخلیه آذربایجان از نیروهای شوروی را فراهم می‌کند و لایحه نفت شمال با استغفای دسته‌جمعی اعضای حزب قوام ملغی می‌شود و سهم‌خواهی شوروی بی‌تاثیر می‌ماند. با این توضیحات می‌خواهم تاکید کنم که احزاب از دوران مشروطه هر زمان توان داشتند با همه قوا در حفظ تمامیت ارضی و افزایش قدرت ایران در منطقه تلاش کرده‌اند اما مشکل حزب‌گریز بودن

نهادهای قدرت مانع فعالیت آزاد احزاب بوده است. وی در ادامه بررسی روند نقش آفرینی احزاب طبق قانون اساسی کشور در طول تاریخ معاصر به دوران محمدرضا شاه پهلوی اشاره کرد و گفت: محمدرضا شاه در دهه ۵۰ با ایجاد حزب رستاخیز عملاً فعالیت احزاب مختلف را برنتابید و با تگ حزبی و فرمایشی‌کردن فعالیت احزاب حتی روزنامه‌ها را هم تعطیل کرد و فردوسی و امید ایران و سیاه و ترقی همه تعطیل شدند و فقط اطلاعات و کیهان منتشر می‌شدند.

احمدی با ورود به دوران بعد از انقلاب اسلامی ایران و تشریح نقش احزاب طبق قانون اساسی ایران ادامه داد: با آغاز به کار جمهوری اسلامی ایران قانون اساسی‌ای که آزادی فعالیت احزاب را به رسمیت شناخت، تدوین و تصویب شد و با تکیه بر قانون اساسی حزب جمهوری اسلامی با حضور مقام معظم رهبری و مرحوم بهشتی و میرحسین موسوی و... نقش مهمی در جامعه داشت و در حادثه ترور هفت تیر هم دفتر مرکزی این حزب مورد حمله تروریستی قرار گرفت که نشان از اهمیت فعالیت این حزب داشت.

اما با گذشت زمان کم‌کم نقش احزاب نیز در ایران بعد از انقلاب رنگ باخت. برای مثال قانون اساسی فعلی آزادی فعالیت احزاب و آزادی راهپیمایی را پذیرفته است اما در عمل با یک قانون عادی همه دستاورد از مشروطه تا امروز برای فعالیت احزاب محدود شده است. ماده ۱۰ قانون فعالیت احزاب هرچه قانون‌گذار اساسی رشته بود را پنبه کرده است. بنابراین با قانون عادی قانون اساسی را تخصیص زده‌ایم و یکی از نقاط مهم در قانون اساسی همین پذیرش آزادی اجتماعات، آزادی فعالیت روزنامه‌ها و مواردی از این دست است که قوانین عادی آن را محدود کرده‌اند.

توسعه سیاسی که از زمان مشروطه مدنظر بوده با چهار قانون اساسی تدوین شده همچنان مغفول است و دلیل این امر را هم باید در حزب‌گریزی در ایران دید که شاید بخشی به فعالیت محدود و بی‌اثر خود احزاب به‌خصوص در دوران حاضر بازگردد و بخشی به رفتار حاکمان پیش از انقلاب اسلامی ایران. اگر روند فعالیت نه چندان مطلوب احزاب همچنان ادامه داشته باشد، نمی‌توان امید داشت احزاب بتوانند در انتخابات پیش‌رو نقشی ایفا کنند زیرا بیش از آنکه حزب داشته باشیم شاهد فعالیت کلوب‌های خانوادگی در عرصه سیاست امروز ایران هستیم.

روزنه

عارف: معلم باید در فضای بانشاط و امیدوارکننده تربیت شود

● **ایلنا:** رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس در نشست مشترک اعضای این کمیسیون با اعضای هیئت‌رئیس دانشگاه فرهنگیان با اشاره به فلسفه شکل‌گیری دانشگاه فرهنگیان برای تربیت معلم با نگاه ویژه و مدیریت متمرکز، گفت: دانشگاه فرهنگیان دانشگاهی است که ریاست هیئت امنای آن رئیس‌جمهور است و این پیام روشنی برای دستگاه‌های اجرایی، استادان و دانشجویان این دانشگاه در مقایسه با دیگر دانشگاه‌ها دارد. محمدرضا عارف با بیان اینکه انقلاب ما انقلاب فرهنگی و مهم‌ترین مزیت آن نیروی انسانی است، افزود: با اتکا به نیروی انسانی است که توانستیم در راستای حاکمیت ارزش‌ها و تحقق آرمان‌های انقلاب گام برداریم.

او با اشاره به هفت توصیه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، عنوان کرد: نخستین توصیه توجه به علم و فناوری بود. پایه علم و فناوری نیروی انسانی و جهت‌گیری‌های اقتصادی به اتکای تولید علم است. عارف علم و فناوری را سمت‌وسوی توسعه و پیشرفت کشور دانست که مسئولیت آن برعهده دانشگاه‌هاست و گفت: رکن اصلی تربیت نیروی انسانی به معنای عام معلم است. مهم‌ترین بخش عمر یک نوجوان و جوان در مدارس می‌گذرد و از معلم الگوبری می‌کند که نشان از نقش بسزای معلم و مسئولیت سنگین آنها دارد. رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس با اظهار نگرانی نسبت به افت علوم پایه در مدارس خاطرنشان کرد: اجرایی‌شدن ارتقای علوم پایه برعهده دانشگاه فرهنگیان است که مدیریت یکپارچه و متمرکز تربیت معلم را برعهده دارد. او با تاکید بر توجه و اولویت مسائل، ارتقای کیفی، فراهم‌کردن امکانات و فضاهای فیزیکی دانشگاه فرهنگیان افزود: همواره بر جذب بهترین دانشجویان در تعلیم و تربیت تاکید داریم که باید با سازوکار تشویقی و ایجاد انگیزه بالا فرصت خوبی برای جذب نیروی شایسته فراهم شود.

رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس با بیان اینکه معلم باید در فضای شاد و امیدوارکننده تربیت شود، گفت: شغل معلم نباید در کنار شغل‌های دیگر دیده شود. باید افراد عاشق معلمی و با انگیزه بالا تربیت کنیم تا خواسته‌های معنوی و ارزشی را تأمین کنند و با عشق سر کلاس بروند.

پکیج ویژه ماه مبارک رمضان (افطار تا سحر)

کافه عربی هوکانا خارون

با پارکینگ رایگان

نیاوران، مرکز خرید نارون، طبقه همکف - تلفن رزرو ۰۳۹۸۰۲۶۱

محیط جدید

اتفاق جدید

کافه هوکانا